

En anderledes steinsamling

Synes du at mineralsamlingen tar for stor plass? Er du lei av å dra på kilovis med stein fra forekomster langt inne i urskogen? Følg med, for her skal berettes om en enestående mulighet til å samle mineraler og hele fjell, fra godstolen og uten at det tar mer plass en et fotoalbum. Bli frimerkesamler! Du kan få tak i de vakreste ametyster og smaragder fra Zambia, praktfull Rapaviki-granitt fra Finland, og spanske dryppsteins-huler, uten at det koster en formue eller fyller hele garasjen.

Frimerker var i mange år bare «kjedelige små lapper» med konge- eller dronningportrett på. De skulle jo bare være en kvittering for betalt avgift, og nye frimerker ble bare utgitt i forbindelse med portoendringer eller statslederskifte. Først i mellomkrigstiden ble det vanlig med andre typer motiver, og med frimerkeutgivelser i forbindelse med spesielle begivenheter/jubileer. Etterhvert har frimerket blitt en måte å representere utgiverlandet på, dets natur og kultur. Blant vitenskapsmenn og kunstnere, flora og fauna, bygningsskikker og samferdsel, har så geologiske motiver fått plass. Mineraler, bergarter, vulkaner, isbreer og geologer finnes etterhvert på de fleste lands frimerker. Som naturlig kan være, finner man flere isbreer og fjelltopper på norske enn på danske merker, og samtidig atskillig flere geologimerker fra Ungarn enn fra Sverige. En motivsamler, uansett valgt motiv, har det rene eldorado spesielt blant de østeuropeiske og afrikanske landenes frimerker. Her utgis gjerne 10-20 ganger så mange frimerker som i Norge hvert år, og størstedelen av disse merkene er motivmerker. Her finner man mineral-

stoffer, slipte smykkesteiner sammen med sine ubearbeidede kolleger, fossiler, og spesielle geologiske strukturer. Det er nok mulig å bygge opp en rikholdig mineralsamling, med alt fra forskjellige typer kvarts til eksotiske mineraler som safir og gyrolitt.

Begynner man å se på geologiske strukturer og prosesser, er det nesten ikke grenser for hva man kan finne avbildet på frimerker. Alfred Wegener's kontinentaldrift-teori, den fantastiske Giants' Causeway i Antrim i Nord-Island, utviklingen av vulkanøyen Surtsey på Island, dryppsteins-huler i Frankrike, sandsteinsformasjoner i Australias ørkenområder, og selvsagt noe så nært som dannelsen av Norges landformer under istidene.

Det er ikke bare på selve frimerkene man kan finne geologiske motiver. Som et apropos til neste års NAGS-messe her i Kongsberg kan det nevnes at de fleste slike messer fra 1981 av har fått sitt eget poststempel, med en bergkrystall, en rubin eller lagdeling i motivet. Hva med en gedigen sølvstuff som neste års motiv?

Disse stemplene er egentlig bare et påfunn for å skaffe initiativtagerne, som oftest den lokale frimerkeklubb, penger i kassen, og de tjener ikke noe eget postalt formål. Men i de siste årene har det dukket opp spesielle motivstempler i forbindelse med større turistattraksjoner, som Nordkapp, Svartisen og Trollveggen, og disse stemplene benyttes istedet for «vanlige» poststempler, selvsagt i propagandamessig øyemed.

En annen type stempelavtrykk er de som lages av frankeringsmaskiner, og her

benyttes svært ofte en reklametekst i tillegg til det obligatoriske datostempelet. Her kan man finne mye interessant bare man holder øynene oppe og kaster mer enn et overfladisk blikk på konvoluttene. Blant annet tyske bergverksbedrifter er flinke til å markedsføre seg på denne måten.

Tilbake til selve frimerkene, og norske merker spesielt. En mineralsamler finner ikke rare greiene her, og selv bergarter er sparsomt representert. Derimot har fjell og fjorder vært populære motiv. Rondane, Glittertind, Finsenuuten, Gaustadtoppen og Hurrungane har vært avbildet, det samme har både Lindesnes og Nordkapp. Jærens sandblåste kyst og den dramatiske Prekestolen i Lysefjorden illustrerer de store forskjellene som kan finnes innenfor ett og samme fylke. Utenfor fastlands-Norge blir varia-

sjonene enda større. Jan Mayen på den midtatlantiske rygg huser Norges eneste aktive vulkan (siste utbrudd i 1970), og det vulkanske komplekset hever seg fra en havbunn på nesten 3000 meters dyp opp til Beerenbergs kraterrand 2277 moh. Kullgruvedriften på Svalbard har også fått egne frimerker.

Fire av våre mest kjente geologer ble hedret i 1974. W. C. Brøgger, Th. Kjerulf, V. M. Goldschmidt og J. H. L. Vogt la alle ned banebrytende arbeid innen de geologiske disiplinene, paleontologi, stratigrafi, tektonikk, petrografi og geokjemi, og spesielt Brøgger og Kjerulf gjorde pionerarbeide når det gjelder den geologiske kartlegging av Norge.

Lurer du fortsatt på hva du skal gjøre i de lange vinterkvelder når Gruvåsen er dekket av snø og is og temperaturen ute kryper ned mot - 30?

Jan Thorsen

